

Димчо Дебелянов

- **АНТОЛОГИЯ 1920**
- **ДРУГИ СТИХОТВОРЕНИЯ**
- **ЕЛЕГИИ**
- **ЛЕГЕНДА ЗА РАЗБЛУДНАТА ЦАРКИНЯ**
- **НЕПЕЧАТАНИ СТИХОТВОРЕНИЯ**
- **СКРИТИ ВОПЛИ**

АНТОЛОГИЯ 1920

ЧЕРНА ПЕСЕН

Аз умирам и светло се раждам -
разнолика, нестройна душа,
през деня неуморно изграждам,
през нощта без пощада руша.

Призова ли дни светло-смирени,
гръмват бури над тъмно море,
а подиря ли буря - край мене
всеки вопъл и ропот замре.

За зора огнеструйна копнея,
а слепи ме с очите си тя,
в пролетта като в есен аз крея,
в есента като в пролет цъфтя.

На безстрастното време в неспира
гасне мълком живот неживян,
и плачът ми за пристан умира
низ велика пустиня развян.

УТРО

След бури - мир и тишина,
след нощ - безбрежна светлина.

Над равноширнатия път
лучите вихрен танц въртят -

път царствен царствено поел,
високо плува горд орел.

И аз, пиян от светлина,
в зорите ранни на деня,

повярвал в слънцето, вървя,
през буйно-зрейнали нивя,

и слушам радостно-смутен
как шепне утрото над мен

с дъха на ранните цветя
ще дойде тя, ще дойде тя.

ОТМИНАТА

На младостта ѝ белите цветя
не бяха вечерна тъга познали
и с тях окитена вървеше тя
да буди радост в чуждите печали;
в очите ѝ на пламенни възторзи
разискряха се пламен рой звезди
и жаждаха милувки двете рози
напъпили връх нейните гърди.

Тя в златолунна нощ ме позова
на празник, на безименни наслади,
но неразбрала грешните слова,
душата девствена се не обади,
че спяха в нея, първи сън заспали,
на младостта ми белите цветя -
а днес по нея всеки поглед жали,
че те цъфтят, ала повехна тя...

ЛЪСТ

При всяка извивка неволна
на моя стремителен път,
пресрещаш ме хищно-разголена
с цветята на своята плът.

Почивка за пътници морни,
за бодри - коварна вълна,
в скрижалите твои разтворени
аз гибел прочитам, жена!

Властта ти на демони власт е,
в гласа ти заплаха трепти,
че в сока на светло причастие
отрова си капнала ти.

Венците на пролети китни
ще свехнат, насипани с прах,
а с тях и мечтите, покитени
в раздола на смъртния грях.

И в глухия мрак ще въстане -
над сипеи страшна луна -
скръбта пред велико познание,
ала и пред гибел, жена!

При всяка извивка неволна
на моя стремителен път,
не спирай ме хищно-разголена,
рабиньо на жадната плът!

СВЕТЪЛ СПОМЕН

Светлий спомен за теб е кат книга любима -
денонощно пред мен е разтворена тя...
Аз съм вечно в лъчи, аз съм вечно в цветя,
сляп за тъмната нощ и злокобната зима.

Всеки ред буди в мен непознати мечти,
на безбройни слънца грей ме трепетът златен,
ти се носиш над мен като лъх ароматен
и сърцето ти в блян до сърце ми трепти.

И живеем в страни, чийто мир не смущава
ни суетна мълва, ни гнетяща печал;
любовта ни е чист, непомътен кристал
и със звездни венци вечността ни венчава.

Там летим и цъфтим сред цветята - цветя;
окрилени души нивга страх не обзима...
Светлий спомен за теб е кат книга любима,
- денонощно пред мен е разтворена тя...

УСМИХНАТИ ВЪЛНИ

Усмихнати вълни край цветни брегове -
с протяжно-сладък звън настъпя златний ден.
Из тайни далнини глас нежен ме зове...
- Що значи този сън, тъй странно замъглен?

Не си ли ти това, море на моите дни,
утихнало в нощта след бурний свой кипеж,
и с пламенни слова към светли бъднини,
възлюбена мечта, не ти ли ме зовеш?

Нима ще бликне пак в гърди предишна мощ,
ще вдигнат ли чела цветя на пролетта,
отхранени сред мрак, повехнали сред нощ,
под ледните крила на скръб и самота?

Да вярвам ли?...Вълни край цветни брегове,
с протяжно-сладък звън настъпя златний ден.
Из тайни далнини глас нежен ме зове...
- Що значи този сън, тъй странно замъглен?

ПОБЕДЕН

Аз пак съм сам и пак ридай
в сърце нестихналата жал
по радости невкусени,
по недостигнат роден край,
в калта захвърлен идеал
и блянове покусени.

Подирил ясни висини,
в блата разтленни паднах аз
след горско поражение,
и ето кретат слаби дни -
и в секи техен лъх и час
звучи себепрезрение.

ЛУНЕН БЛЯСЪК

На лунния блясък вълните
заливат безлюдния път -
край него под бreme превити
върбите стърчат.

Лъх ведър нивята заспали
облъхва след огнений зной -
то сякаш рой ангели бяли
разливат покой.

Звезда към звездата полита
от свода пустинно-дълбок -
далеко ридае и глъхне
планински поток.

И в блянове смътни увлечен,
аз плувам с безсилни лъчи -
и милват ме в спомен далечен
две тихи очи.

НОЩЕН ЧАС

Дали налегна буря тъмни клони,
в горите безнадежден сън заспали
след ужасите на размирден ден?

Дали под притаени небосклони
светкавица-сретница се запали
и гине пътник, с огън ограден?

Дали скала се в бездна не отрони,
зъл бродник за безкръстен гроб пожали
и тръгна да го дири ужасен?

О, нощ на поруганите корони,
о, нощ на поруганите скрижали,
самотна, безнадеждна, бди над мен!

NEVERMORE

Пропасти вечни делят те от мене,
зная, че ти си безкрайно далеч,
но пак като лъч след вековно затмение,
чакам да дойдеш... Ще дойдеш ли?
- Никога веч!

Рано пробуден, с тъги непросветни,
впивам аз погледи в мрака далеч
и с клетви, и жал, безутешно преплетени,
чакам да съмне... Ще съмне ли?
- Никога веч!

Мойте градини Неволята черна
с преспи засипа. Те дремят далеч,
а химни и смях в полунощ обезверена
чакам да трепнат!... Ще трепнат ли?
- Никога веч!

КРЪСТОПЪТ

Аз помня кръстопът в поля безбрежни,
там с гордо пълновластие Нощта
от всички зли покраища в света
на пир извика вихрите метежни.

От юг потръгна неброима рат,
от север друга с тътен се зададе
и пламнаха сред облачни грамади
усмивките на ужаса злорад.

Аз помня вик, ту сдавен, ту издигнат
безсилно сред тържествения рев,
там пътник на смъртта пред черний зев
ридаеше, от бурята настигнат.

И може би (през рани спомням аз!)
то беше бурята на мойта мъка,
нависнала стоглава и сторъка
над моя свят в един безумен час.

Аз помня как утихна нейний пламък,
като заря на угасен пожар,
и помня, че от моя скъп олтар
не бе останало камък върху камък.

Сега понел надежи-мъртвеци,
спасен, аз бродя из пустини снежни
и своята мощ и пролетни венци
сънувам в полунощи безнадеждни.

ГРИЖА

Пробуждам се - денят в прозорците ми гледа,
на сладосънна нощ прогонил сетний знак.
Днес що ме чака въвн - разгром или победа? -
Не знам, но ти, нали, но ти ме чакаш пак?

С оборено чело стоиш на моя праг,
прошарени коси разпуснала в безреда,
проблясва в твоя взор тревожен полузрак.
Излизам - и по мен ти тръгваш смъртно-бледа.

Покрусен в ранина аз сещам твоя дих
при всеки смел подем, при всякое падение;
кажи, след кой възторг горчилки аз не пих,

и колко божества измряха неродени
на страдното сърце в най-пазения кът,
о, Грижа, спътнице в нерад и стръмен път!

ОТГЛАСИ

Морна и слаба, скърби ме горят.
- Радостен и ясен вий се моят път.
Росните градини скреж и сняг покри ...
- Аз ти обещавам пролетни зари!

Буйните потоци зимен студ скова.
- Аз ще ги разбудя с царствени слова.
Де глави на завет - там ще подслоним?
- Горд и недостъпен храм ще изградим!

Чуй - над нас злокобно вихър пролетя.
- Страж над теб ще бъда денем и нощя.
Лъч един не трепва в нощний син покров.
- Слънце ще запалим - нашата любов!

ПИСМО

С нечути стъпки в тъмен край отмина
денят, донесъл зной и знойна жад,
и свела небесата, нощ пустинна
лей сълзи над притихналия град.

И в тази нощ, на тебе посветена,
под ромона приспивен на дъжда,
заспива печалта ми, озарена
от спомена за твоего първо Да.

ПЕСЕН

Над моите копнежи умората ранна
крила безотрадни простря.
Скърбя за зората, тъй дълго желана,
която тъй скоро умря.

Скърбя за росата, която изсъхна
над болни и бледи листа,
за първата песен, която издъхна
на глухо мъртвило в пастта.

В ТЪМНИЦА

О, неволя - да крееш
на неволите раб,
да възпламеняваш и тлееш -
ту всесилен, ту слаб.

Тук обжегнат от зноя,
там помръзнал в студа,
надломяван от своя
и от чужда вражда.

Да тъгуваш по скрити,
неизгрели слънца,
сам понесъл тъгите
на милиони сърца.

Като воин в тъмница
да не можеш - пленен,
да развържеш десница
в гняв безумно-свещен.

СПИ ГРАДЪТ

Спи градът в безшумните тъми.
На нощта неверна верен син,
бродя аз - бездомен и самин -
а дъждът ръми, ръми, ръми...

Трепнали край черните стени,
стъпките размерено кълтят
и след мен невидими вървят
жалби за преминалите дни.

Образът на милото дете,
нявга озарило моя праг,
в спомена възкръсва - чист и драг -
и скръбта расте, расте, расте...

Тя дойде - дете - с пробуден жар,
с пламенна усмивка на уста,
но възжаждал вечна красота,
аз отвъргнах тленния ѝ дар.

Миналото - ах, остана то
тъмен край от скърби заледен
и оттам отпраща тя към мен
своя скръбен вик: защо, защо?

Спи градът в безшумните тъми.
На нощта неверна верен син,
бродя аз - бездомен и самин,
а дъждът ръми, ръми, ръми...

ДАЛЕЧ...

Далеч над мъртвите гори погледна мъртвата луна
и пред очите ми разкри скръбта на тиха равнина.

Напразно дирят път очи, напразно чака жаден слух -
просторът царствено мълчи - навеки сляп, навеки глух.

Понявга само тръпен хлад разбужда сънните треви
и някой страшен и злорад слова загадъчни мълви.

Аз дигам сепната глава, сърце ми свиват страх и мраз.
Потръпвам, спирам се, зова и мре без ехо моят глас.

Като лампада в мъртъв храм погледна мъртвата луна -
и аз бях слаб, и аз бях сам, сред пълна с бури тишина.

МОЛИТВА

Сложи ръка на мойте устни,
когато, морна да блуждае,
крила душата ми отпусне
и безутешна възроптае;
сложи ръка и запази ме!
Да не надвие скръб безмерна,
и в гняв, и в горест твойто име
с похулни думи да зачерна!

НА ЗЛОТО...

На злото в безумния бързей,
пронизван от ледна мъгла,
удавих аз свойте възторзи
и морно отпуснах весла.

Напред ли, назад ли се вгледам,
не виждам, не помня, не знам,
и в немощ пред смисъл неведом,
взор склопвам покрусен и ням.

В тревожна мечта се унасям
и виждам през горестен сплин,
че в някаква светла страна съм
на Бога най-светлия син.

ПРЕЗ ВЕКОВЕ

“От вас навеки взор отвърща Бог,
идете в безнадеждните юдоли
и в мрачни окаянства и неволи
узнайте неговия гняв жесток.

Там нека се разтлеят в лют порок
и в горест вашите мечти и воли,
но милост стонът ви да не измоли -
от вас навеки взор отвърща Бог!”

Така прорече той и те поеха
през мрака своя път окървавен -
да не намерят в никой час утеха
от оня безпросветно страшен ден

до днес, когато взрян на вековете
в пастта бездънна, тръпна съкрушен -
и като факел полунощен свети
проклятието тяхно и над мен.

СЛЪНЧОГЛЕДИ

Ах, ето де ме ти изведе,
ти, който нявга властно обеща
на моята гордост - вихрени победи
и жар всерадостна на любовта.

Скърбя в градини глъхнали и бледи,
обител на покрусена мечта.
Аз чувам тиха жал по утринта
на слънце невидели слънчогледи.

Кому бе нужна моята съблазън?
Защо съм обнищен, защо наказан -
не знам. Неведа черна заслони

бездънното небе на мойто Време
и то ми праща днес ноци и дни,
които само Тя ще ми отнеме.

ПЛОВДИВ

Как бяха скръбни моите детски дни!
О, колко много сълзи спотаени!
Тук първи път се моя взор стъмни
и безпощадна буря сви над мене.

Тук първи път чух възглас: - престани:
да вярваш и да дириш - забранен е
на любовта плодът - и в зли страни
мечтите ти навек ще бъдат пленни.

И днес аз бродя в тоя скръбен град -
едничък дом на мойта скръб бездомна -
аз бродя за утехата нерад -

и кат загубен в пустошта огромна.
И толкоз черни мисли ми тежат,
че аз не искам нищо да си спомна.

НА ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

На робска нощ под свода черен,
за участ царствена роден,
кат слънце тръгна ти - уверен,
към подвига на своя ден.

И хвърли зрак в предел безплоден,
де гаснат болно лъч по лъч,
де всеки трепет благороден
замира в кипналата злъч.

Там тма слепци обезумели
към теб похулен рев изви -
презрений хищно те прицели
и нищият те уязви.

Но, жрец и воин на живота,
ту благ, ту огненожесток,
ти горд възлезе на Голгота
и не отрече своя Бог.

Сам си съдбата изпревари
и там, де нявга на скръбта
димяха черните пожари,
днес светят мощ и красота.

Че ден за химни ти дочака,
дочака жътва в своя ден -
и като слънце слезе в мрака,
от блясък царствен озарен.

ГОРА

Накрай полето, дето плавно излъчва слънцето стрели
и в марни валози потокът с вълни приспивни ръмоли,
меда на отдиха стаила дълбоко в девствени недра,
виши колони непреклонни успокоената Гора.

Там дремят приказки старинни, там тае звънка тишина
и в безответните й скути, като вълна подир вълна,
заглъхват хоровете страстни на многогласното поле
и подслон верен в час вечерен намират морните криле.

И знае пътникът отруден, че в презнощ тръпните листа
с участен ромон ще му спомнят на миналото повестта,

в зори низ глъхнали присои, далек от полски прах и дим,
пред него повтор ще въстава животът ласкав и любим,
а денем, лик когато свежда над примирената вода -
ще вижда прежните копнежи там мъдро спящи навсежда.

Че дълги дни към хубост вярна в набег безцелен устремен
той вред в полето е настигнал следите на предвечна тлен
и сам е свърнал - на Гората в съкровищните самоти,
последна радост да изведа, последна скръб да приюти...

Накрай полето, дето плавно излъчва слънцето стрели
и в марни валози потокът с вълни приспивни ръмоли,
меда на отдиха стаила дълбоко в девствени недра -
виши колони непреклонни успокоената Гора.

ЖЪРТВОПРИНОШЕНИЕ

В зори разискрен, брачни пир угасна
на морна вечер в тихите вълни,
и над сърца ни бог на жажда властна
крила широки властно наклони.

И мълком влезли в сънните покои,
де други пир ни готвеше нощта,
сами свалихме ний венците свои
и смутно спряхме - жад и нагота!

Той, властен и весталка да прелъсти,
пристъпи - и не сетих аз кога
вля сладък пламък в самите ми пръсти,
впил в огнен обръч моята снага.

Аз чух възтожни устни да се впиват
по моите бели свежи колена,
и вопли пламенни да ме заливат
като вълната - пламенна вълна.

И в буйно пожеланье взор извила,
в кръвта си чула химна да звучи,
аз паднах нежна - и със сетна сила
протегнах устни и закрих очи.

Когато сепнах клепки уморени,
по устните ми лепнеше нектар,
и бледен дим се виеше над мене,
като над новоосветен олтар.

МИГ

Дали се е случило нявга - не помна,
не знам - ще се случи ли... Тъжен и морен,
аз плувах самин из тълпата огромна
на някакъв град огрешен и позорен.
Над мене, замръзнало в мисъл безумна,
небето немееше странно далече,
а долу се носеше музика шумна
от стъпки, от смях и преплетени речи.
Но горди и сладни очи не зовяха
на уличен пир мойте жажди смирени -
мъжете там хилави воители бяха,
жените - отвъргнати, неми сирени...
В миг глуха вълна над града се пронесе,
в миг всичко в заглъхналост странна потъна,
аз сетих и страх, и молитви в сърце си
и видех света като пропаст бездънна.
Незрими води, с глух и таинствен ромон,
заляха съня на безбрежия неми
и нямаше там ни надежда, ни спомен -
и нямаше там ни пространство, ни време...
И с поглед стъмен от предсмъртна замая
аз плахо превих колена прималняли,
помислих, че някакъв глас ще вещае
незнаен завет из незначайни скрижали,
че някакъв бог умилен ще разкрие,
след толкова дни на безумства метежни:
защо е тъй горд и надвластен, а ние -
тъй слаби, тъй горестни, тъй безнадеждни!
Напразно, уви! - Невъзпламнал угасна

великият миг на великото чудо,
нов суетен стрем из тълпата ме тласна,
мечтата смени безпощадна пробуда -
и ропот, и смях в тишината нахлуха...
“Пиян е, безумен е!” - някой прошушна...
Аз станах. - Небето бе празно и глухо...
Аз плачех. - Тълпата бе ледно-бездушна.

САМОТНИЦИ

Самотен бор на върха - страж забравен,
терзан от буря и горен от жажда,
аз чух възрадван твоя стон сподавен
в часа, когато бурята се ражда -
и върна ли се нявга в праховете
на силний град и в гмежа сам остана,
утешно твоят спомен ще ми свети
и ще успива всяка нова рана.
Че в своята горда мъка аз ще зная
и друга мъка, други стон сподавен,
пронесен и затихнал сам в безкрая,
самотен бор на върха - страж забравен!

ДРУГИ СТИХОТВОРЕНИЯ

АЗ знам, че когато се нявга пробуди
душата ми, пътница морна заспала,
часът на великата горест ще бъде
по радост завинаги вече умряла.

Аз знам, че в очите ѝ ужас предсмъртен
ще пламне и горко тогаз ще трепери -
ще види кристалния извор размътен,
в руини чертога свой тя ще намери.

Цветята увехнали прах ще покрива
и бурен навред вместо рози ще никне.
Напразно тогава сълзи ще пролива -
безмълвие, мрак ще се ней откликне.

Аз знам и самин във самотност живея,
че страх от шума в тишината ме куди -
душата си в сладостна дрямка люлея;
дано се тя никога веч не пробуди!

БЕЗПЛОДНИЙ шумен ден замлъкна.
Самин аз чаках в тъмнината -
че ти далеч от мен замръкна,
сестрице моя непозната.

Че толкоз пролети умреха -
едничък цвят ли не остана?
Донес ми вяра и утеха,
сестрице моя възжелана!

Че в страх безумно леденея
пред първий студ на люта зима -
о, пламък дай ми да се сгрея,
сестрице моя най-любима!

ВИДЕНИЯ

В градината аз чух риданья и проклятья,
в градината видях крилата на смъртта -
на горест безотраднa в студените обятья
там плачеше брезата за своите листа.

В гърдите си аз чух проклятья и риданья,
в гърдите си сетих безкрайна пустота -
сред гробища пустиня, от бледний лъч огряна,
там плачеше душата над сетната мечта.

В ПРЕДСМЪРТНО блаженство небето се къпе,
син здрач над земята се кротко люлей,
от изток нощ тайнствена властно настъпя,
умора над сънните клепки тегней.

И сън ароматен упива душата,
дух тъмен и приказки тъмни шепти,
и тя на вълшебний си блян към страната
кат птичка изпусната волно лети.

Там в бистри лазури се носи псалома
на вечната младост и вечния мир,
и скланят се вейките в нежна притома,
целувани сладко от девствен зефир.

Там вредом на щастьето зракът прониква
и вредом усмихнати трели трептят,
потокът на първата радост пребликва,
цветята на първата пролет цъфтят.

Но ощ да въздъхнат гърдите не сварят,
с плач горък пробуждам се, о, самота!
В огнище забравено искри догарят
и гледа в прозорците мои нощта...

ДОЛЕТЯЛ из презморски страни,
страстен дъх ме унася, упива...
О, не бе ли тъй сладък дъхът
и на първата пролет щастлива?

Спомен тъмен тревожно сени
радостта ми, о, вихрено време!
Тез цветя, окол мен що цъфтят,
пак ли есенник лих ще отнеме?

ЗАМИРАЩИ ЗВУЦИ

I

Изглеждам аз годините преминали:
рой призраци с разплакани очи -
мечти без път, мечти без цел погинали
в томление за слънчеви лъчи.

Изрядко - миг - упивания сладостни
от майски лъх и бисерна роса -
и пак сълзи, пак пътища нерадостни,
ридания и тъмни небеса.

II

И ето скръб крила над мен привежда -
ти мойто сетно щастъе разруши,
и в този път на мрак и безнадежда
какво ще може да ме утеши?

А как мечтаех с тебе да достигна
аз в търсений предел на радостта,
в призвездна висота да се издигна
над пропасти от смрад и суета!...

III

Внезапно кипнала, замря
на радост светлата вълна
и между нас се разпростря
ненарушима тишина.

Заглъхва в ледната тъма
към теб понесения зов

и непригледана, сама,
догаря пламенна любов.

IV

Как жадно гледах в твоите очи,
о, дивно хубав цвят на пролетта.
Неугасимий жар на любовта
как жадно чаках в тях да поличи.

И как безумна бе ми радостта,
кога дочух гласът ти да звучи:
- Ела, изгряха твоите лучи -
на щастието златний ден наста.

ЗЛАТНА ПЕПЕЛ

Поведох те низ пътища потайни
на своя храм към скривания вход -
убих девствеността на своите тайни
и поверих ти целий си живот.

И казах: - Похищавай плод след плод,
за тебе брани, никому незайни -
на скръбна нощ под глъхналия свод,
на утрото в усмивките безкрайни.

Ела, презри мъждения и дим -
на първий жар отдай се до забрава,
и нека тъмен страх не те смути,

защото ние няма да скърбим!
- Знай, златна пепел винаги остава,
кога сред огън младост отлети.

КОПНЕЖИ

I

В утрен час из прашний полски път
вихрен кон размята буйна грива -
млад юнак си в родний край отива.
Ах, къде е моят роден кът?

В полский шир хей там далече в мракът
трепна огън - пътници нощуват, -
с глъч и смях за родний кът пътуват.
Ах, къде е моят роден кът?

Три дни веч не спира ощ дъждът,
мрачна есен висне над земята -
мрак и мъка стягат ми душата.
Ах, къде е моят роден кът?

II

Брезите сладостно заспали,
облъхва трепетно нощта,
и от клоне им погрозняли
се ронят златните листа.

Самин загледан в небесата,
звездите огнени следя,
и в техний рой, с копнеж в душата,
аз търся своята звезда.

И блян ме сладостен люлее
за оня лучезарен край,
де вечно щастие владее,
де вечна красота сияй.

И де животът свиден ден е
и цветна пролет - младостта...
От тъмните брези над мене
се ронят златните листа...

КРИСТАЛНА нощ. Стоя под гранките
заспали на ароматни дървеса,
и вслушвам се в нощта,
о, моя хубава мечта!

На твойта стая в светналий прозор
аз впил съм огнен взор,
дано те зърна там,
о, дивен плам,
блестящ в душа ми, теб посветен храм!

И ти се мярна - призрак, изтъкан
от лек ефир;
и сладка радост в мен цъфна,
ала изгуби се за миг и пак
обзе душа ми страшен мрак...

Кристална нощ. Стоя под гранките
заспали на ароматни дървеса,
и вслушвам се в скръбта,
запяла в моите гърди!
И чезна аз без теб, о, моя хубава мечта!

КРЪСТОПЪТ НА БЪДЕЩЕТО

Сред вековни, неспирни борби,
на уречен, свещен кръстопът
ще се срещнат две вражи съдби.

Неспокойни на стан ще се спрат
там два свята. - Далечни тръби
в притаения мрак ще зоват.

И ще кажат едните тогаз:
“Ний вещаем безбрежен простор -
волността, светлината са с нас!”

Ще откликнат: “Прогнилий затвор
нам е драг, с своя ужас и мраз -
на отчаян ний идем отпор!”

И ще бъде тържествен часът,
дългочакан след глухи борби,
час на светла победа и смърт.

Под напевът на бойни тръби
в царствен блясък ще пламне светът.
О, бой сетен на вражи съдби,

О, далечен, свещен кръстопът!

ЛЪЧ

Обичам те кат първи лъч - росата,
роса на моите злачни широти! -
Кат ястреб смел, изгубен в небесата,
душата ми към твоя свят лети.

Желая те кат ручей лих - покоя,
покой да влееш в бурите ми ти.
И търся те и в тъмний мраз, и в зноя,
и в бездни, и в призвездни висоти.

НЕПОЗНАТА

Нощ ледена властно се стеле над мен,
и в жажда за радост и ден,
аз чезна по нейните тъмни крила.
- Ела, възжелана, ела!

Рой вихри бездомници глухо кънтят -
пред мене ни завет, ни път, -
на щастие минало призрака блед
покриват забрава и лед.

Ела, възмечтана, и вожд ми бъди,
към светли дни ме поведи -
и песен за вяра и бодрост запей,
страха ми, скръбта ми развей!

Аз с тебе ще тръгна - и бодър, и смел -
към онзи незнаен предел,
да търся всевечни мощни зари -
далеч зад моря и гори.

Ще бъдем ний там възвисени орли
над стръмни гранитни скали -
с огрени от златното слънце чела...
Ела, непозната, ела!

НОЩЕМ

На лунния трепет вълните
заливат скръбта на безлюдния път.
След ден на позор и на сълзи прикрити
как тихо, как сладостно жалбите спят.

Низ ширните плодни простори
не трепва ни сърп, ни звънтяща коса -
то сякаш сонм ангели с бели амфори
прелитат над тях и разръсват роса.

Далечна звезда се отронва;
пустинно мълчи небосводът дълбок
и чут е вълна как вълната догонва
в прикрития в тревните пазви поток.

Аз тръпна, аз тая, аз плувам
в море от покой и безсилни лъчи
и тъй съм смирен - сякаш повтор целувам
през сълзи целунати нявга очи.

ОТДАВНА е слънцето чуждо за мене,
аз тлея на мъките в тъмен вертеп.
Живот-красота, о, живот-наслаждение,
докрай ли ще бъда разлъчен от теб!

Докрай ли молитвите в мрак ще замират,
докрай ли в гърдите ми скръб ще цъфти
и моите погледи прах ще намират
там, дето са търсили златни мечти.

ОТДИХ

Ти ела, разбуди ме тогава -
на великата радост в часът,
кога царствения ден ще изгрява
над изгубения в бездните път;
ти ела и болезнено нежно
аромат над душата разлей
и за радост и щастие безбрежно
чародейната песен запей.

Аз от нея пробуден, ще стана
и мощ светла ще бликне у мен,
и със теб, о зора възмечтана,
от лазурни мечти упоен -
ще летя към пределите звезди,
поглед в слънцето златно опрял -
ще летя над долини и бездни,
преизпълнени с мрак и печал.

О, ела ти при мене тогава
и тогава ме сал разбуди,
посред нощ, ах, недей ме смущава
и среднощния ми сън не куди.
И додето се раждат лъчите,
нека сладостен сън осени
мен - изгубения пътник в мъглите
на безплодни пустинни страни.

ПОЛЕТ

Par-dela le soleil, par-dela les ethers.

Ch. Baudelaire

От мръсния лик на суетност вседневна
блажен е тоз, чийто се дух отврати,
разкъсва веригите свои той гневно
и с вихрен полет в небесата лети.

Там жаден за смърт под нетленния блясък
на вечния мир и на вечния ден,
той среща на мълнийте гордия трясък
и пада от царствено щастье огрен.

ПОСВЕЩЕНИЕ

I

На таз, която в ноци мълчаливи
кат призрак свят дохожда в моя кът
и нов живот ми в жилите разлива
и с райска сладост пълни ми духът!

На таз, коя вирее ми в сърцето
и кат звезда в тъмний мрак сияй,
и мойта лодка води сред морето
на щастъето към светлий хубав край!

На таз, коя зарита в скръб безкрайна,
кога в борбата падна аз сломен,
на моят гроб ще дойде в ноц потайна
сълзици да пролее зарад мен!...

II

Когато вишните цъфтяха,
от нежний мирис упоен,
под тях почивах и ветрецът
прах цветен сипеше над мен.

Днес пак отидох, но крила си
над тях простряла бе смъртта
и не с прах вятърът ме поръси,
а с жълти сгърчени листа.

III

Малинен дъх разпръскват твойте устни,
о, сладък дъх на майските цветя!
И преблажен е, който пръв откъсне
от тях малината на любовта!

Кокичета страните ти покриват,
посипани с брилянтена роса...
Ах! Кой щастливец нощем ще обвиват
къдриците на твоята коса!...

IV

Скри се златно слънце зад горите,
вредом легна мъртва тишина;
месец бледен мълком в мрачините
си светлика сребърен пръсна!

И ей, тих вечерник се зададе
отдалеко, жаден за покой -
тихо шепнат вейчиците млади
и се свеждат върху гробът мой.

V

Аз ще го запазя - първото писмо,
що за тебе писах - китка от лъчи,
преди ощ сърце ми есен да смрази!
Аз ще го запазя - всеки ден и час
ще го препрочитам с горестни сълзи.

Аз ще ги напиша - първите слова,
що ми ти продума, с огнено перо
връз сърцето страдно - пуст безмълвен храм -

и в живота мрачен - непрогледна нощ -
само те щат дивно да сияят там.

Аз ще я погребя - първата мечта,
зарад теб родена в мълчалива нощ!
Аз ще я погребя в сладка самота
във незнайно кътче и връз нейни гроб
ще посея тъжни есенни цветя!...

ПРЕЗ АПРИЛ

I

Пристъпяш сред бисерно-златни лучи;
властително взорът ти девствен сияе;
в гласа ти надеждата свята звучи
и люляк в дъха ти ухае.

Мъглите път правят на твоя възход,
смирено потайват се вихрени бури,
и пълни със радости, смях и живот,
усмихват се ведри лазури.

О, пролет-вълшебница, пролет-мечта,
едничък аз срещам те пак безучастно,
през есени плачущи, зими, лета,
притискан от скърби всевластно.

Съмнения тъмни в душа ми горят,
топя се от спомени горки сподавен
и чезна, самотен сред празника свят
от твоята усмивка забравен!...

II

Над долини и гори
лей се мир и благодат,
нежно-меден аромат
и бленувани зари.
Там, край злачни брегове,
бързат къдрави вълни,
към сребристи далнини
пролет ги зове.

Само в твоите гърди
подслони се горестта,
черна тя, като нощта,
там несменно бди.

О, засмей се, затрепти,
химн на слънцето запей,
че веднъж се свят живеи
и веднъж април цъфти!

ПРОЛЕТНИ ДНИ

В зори зефири светли прилетяват
на тънки пеперудени крила
и с жизнен сок и сили напояват
заглъхнали долини и поля.

В предчувствия за радост непозната
пред златна рожба в светла бъднина
бдят в сочните прегръдки на земята
покълналите вече семена.

А минзухари край потоци чисти
във сладострастна дрямка се топят
и в чашите им янтарно-златисти
предутренни моления кипят.

И щом издъхне пламенна зорница,
от изток, празнично заруменен,
на лучезарна росна колесница
пониса се на път чаровний ден.

Нетленна младост в погледа му свети,
от устните му блика аромат,
а ранни утринни мъгли, обзети
от страх пред възхода му се топят.

И тръгват в упоение лъчите
да търсят нецелунати листа,
и пълни бездните и висините
потокът свеж на жизнерадостта.

ПРОЛЕТНО УТРО

В незначности прокудила
о, пролет - лед и мраз,
в смъртта живот разбудила -
усмихвай се над нас!

Обливай ти душите ни
с безбрежна светлина,
тъй дълго запокитени
сред нощ и тишина!

Денят ни ден всевечен е,
без бури и мъгли -
един на друг обречени,
кой нас ще раздели?

Вървим и любовта ни е
далеко над света,
безкраен път - сияние
към мир и красота!

РОЗИ

Злокобни сенки в пътища неради,
отминати, далеч остават те -
и ден из ден, с по-светли изненади
на щастието приливът расте.

Кристалното небе на любовта ни,
знам, няма бурята да помрачи
и кът един дори не ще остане
в сърце ми, непрепълнен със лъчи.

В градини пролет радостна полъхна -
слана и преспи ли ще ги смутят? -
Възкръсна моя ден, нощта издъхна
и розите цъфтят, цъфтят, цъфтят.

СМЪРТ

Под нежний лъх на вечер ароматна,
пребулени със мек янтарен прах,
заглъхват в мир простори необятни,
че светъл ангел ръси сън над тях.

Последний стон на морний ден издъхва
на здрача във безшумните вълни...
Невидимо крило над мен полъхва
и сладък глас зове ме в далнини.

Безчет звезди се стичат в небесата,
на светъл пир призвани от нощта,
и в кротко упоение душата
заспива в златний skut на вечността.

СПОМЕНИ

I

Не бе отдавна: в златен миг
от тежък сън се сепнах аз -
и сякаш бездни-векове
изминали са оттогаз.

С огрян от радост ведър лик
чух зов към светли бъднини
и край неznайни брегове
съзрях притихнали вълни.

Пред мен животът млад разкри
нетленната си красота,
поръсен с бисерни зари
от слънцето на пролетта.

Аз знаех - радост ме зове
и пак и слаб, и ням стоях,
с вковани мисъл и език
от тъмен смут, неволен страх.

Не бе оттавна: в златен миг
от тежък сън се сепнах аз -
и сякаш бездни-векове
изминали са оттогаз.

II

В тъги родени, тъжни мрат
и упования, и вяра -
о, дни, де свършва нашия път,

де тъй в безумна изпревара?

В душа ми пламък не оста,
над бездна пак стоя надвесен,
а как бе дивна пролетта,
как светла - пролетната песен!

В душа ми споменът ридай
о, плач на ангелите пленни,
а как бе дивен китний май
с потока негов бистропенни!

В тъги родени, тъжно мрат
и упования, и вяра -
о, дни, де свършва ваший път,
де тъй в безумна изпревара?

СЪН

Сънувах сън - о, сънища неверни! -
Над бездна, в непрогледни мрачини
стояхме; в дълбините неизмерни
с глух ропот се премятаха вълни.

До мен бе ти, що мойта нощ разсея,
но с нощ бе пълна моята душа,
и страшните предчувствия във нея
напразно се стремях да заглуша.

В миг булото на ужас и тревога
печалния ми поглед замъгли
и паднах аз в най-горка изнемога,
подхлъзнах се от мокрите скали.

Предсмъртен вик процепи тишината -
аз паднах в бездни, - сваят ми се зави,
и ти, с злорадний смях на Сатаната,
изкиска се и гърбом се изви!

УСТРЕМ

Химн от арфа златострунна,
прозвучала под ръцете
на пробудената пролет,
пълни с радост целий свят;
и сред звуците кристални,
в росни, светнали долини,
минзухари подранили
и кокичета цъфтят.

В светлий празник на живота
чезнат скърби и съмнения,
бликват сили спотаени
в жадно чакащи гърди;
златни сънища душата
на крилата си понасят
в лучезарните предели,
дето бързат устремени
размразените води.

**НЕПЕЧАТАНИ
СТИХОТВОРЕНИЯ**

И ВСЕ с надежда бяха дървесата
лъчи над тях ден слънчев да пророни,
но в тъмна нощ бе празник в небесата
и сняг обсипа голите им клони.

Замлъкнаха те, в горка скръб замрели,
под бремето на новите одежди -
на бляновете в сетний час съзрели
безплодъето на своите надежди.

ОБИЧАМ да гледам през тъмните гранки
на кротко склонени под мен дървеса
как мълком разстилат се нощните сянки
по плувнали в жар небеса...

И трепетно вслушан в мълвата потайна
на рано-ранилите плахи звезди
да чакам ответ на великата тайна,
която душата ми в мрак обгради.

И дълго да роня във нощните скути
сълзи за отминали в път красоти,
сълзи за молитвите свои нечути
и рано умрели мечти.

РАЗЯЖДА гърдите ми кървава рана,
отпуцат се в немощ ръце...
А в целия свят ти едничка остана
най-скъпа за мойто сърце...

Дойди, успокой ме, дойди - утеши ме,
нерадостен път ме сломи;
сияние дневно е твоето име,
а моето - нощни тъми...

Живота бездушен ме люто измами,
крилата ми светли скова
и с клетви и вопли сред пропастни ями
наведох аз горда глава.

А някога слънчевий блясък обичах,
сънувах победни борби
и в страстно безумье се страстно увличах
сред екнали бойни тръби.

Но рано сподвиха ме скърби без име,
нерадостен път ме сломи;
дойди - успокой ме, дойди - утеши ме,
ден дай ми в среднощни тъми.

Че зее в гърдите ми кървава рана,
отпуцат се в немощ ръце,
а в целия свят ти едничка остана
най-скъпа за мойто сърце.

СЪНЯТ НА ГЕРОЯ

Врагът отстъпи, млъкнаха гърмежи,
димът вечерний ветрец разпиле,
очите морни сладък сън замрежи
и пак утихна бойното поле.

И той задряма в миг и засънува,
на своята пушка наклонил глава,
и стори му се майка си че чува,
че му нашепва сладостни слова:

- Не бой се, сине мой, от враговете,
макар и в боя ти да паднеш пръв -
за отмъщение роден край зове те
пет века ръсен със невинна кръв.

Ако загинеш - загини достоен,
ако се върнеш, знай, че цял народ
ще слави вечно своя верен воин,
за него сложил своя млад живот!

Тя пак замлъкна. Той простря десница
да я прегърне - но за миг откри
очи - в небето грееше денница
и сипваха се румени зари.

Тръбите пак тревога затръбиха...
И стана бодър, и в ужасний бой
падна на устни със усмивка тиха,
тъй както пада всеки смел герой.

ЕЛЕГИИ

ТИ смътно се мяркаш

из морната памет,
кат бродница сънна
в бездънна гора -
аз тръпна след тебе
и тръпно ме мамят
в мъглите вечерни
две черни пера.

След сетната среща
да срещна забрава,
подемах се, падах
и страдах навред.
Нощта ме разлюби,
денят отминава,
ни радост донесъл,
ни весел привет.

И ето, погребал
в тъга непобедна
надежди и младост
в безрадостен склеп -
аз гасна, аз гасна
с утеха последна -
на спомена в здрача
и плача за теб.

ДА се завърнеш в бащината къща,
когато вечерта смирено гасне
и тихи пазви тиха нощ разгръща
да приласкае скръбни и нещастни.
Кат бreme хвърлил черната умора,
що безутешни дни ти завещаха -
ти с плахи стъпки да събудиш в двора
пред гостенин очакван радост плаха.

Да те присрещне старата на прага
и сложил чело на безсилно рамо,
да чезнеш в нейната усмивка блага
и дълго да повтаряш: мамо, мамо...
Смирено влязъл в стаята позната,
последна твоя пристан и заслона,
да шъпнеш тихи думи в тишината,
впил морен поглед в старата икона:
аз дойдох да дочакам мирен заник,
че мойто слънце своя път измина...

О, скрити вопли на печален странник,
напразно спомнил майка и родина!

ПОМНИШ ли, помниш ли тихия двор,
тихия дом в белоцветните вишни? -
Ах, не проблясвайте в моя затвор,
жалби далечни и спомени лишни -
аз съм заключеник в мрачен затвор,
жалби далечни и спомени лишни,
моята стража е моят позор,
моята казън са дните предишни!

Помниш ли, помниш ли в тихия двор
шъпот и смях в белоцветните вишни? -
Ах, не пробуждайте светлия хор,
хорът на ангели в дните предишни -
аз съм заключеник в мрачен затвор,
жалби далечни и спомени лишни,
сън е бил, сън е бил тихия двор,
сън са били белоцветните вишни!

АЗ искам да те помня все така:

бездомна, безнадеждна и унила,
в ръка ми вплела пламнала ръка
и до сърце ми скръбен лик склонила.
Градът далече тръпне в мътен дим,
край нас, на хълма, тръпнат дървесата
и любовта ни сякаш по е свята,
защото трябва да се разделим.

"В зори ще тръгна, ти в зори дойди
и донеси ми своя взор прощален -
да го припомня верен и печален
в часа, когато Тя ще победи!"
- О, Морна, Морна, в буря скършен знак,
укрий молбите, вярвай - пролетта ни
недосънуван сън не ще остане
и ти при мене ще се върнеш пак!

А все по-страшно пада нощ над нас,
чертаят мрежа прилепите в мрака,
утеха сетна твойта немощ чака,
а в свойта вяра сам не вярвам аз.
И ти отпущаш пламнала ръка
и тръгваш, поглед в тъмнината впила,
изгубила дори за сълзи сила. -
Аз искам да те помня все така...

ПОД СУРДИНКА

*...И стало беспощадно ясно
жизнь прошумела и ушла.
А. Блок*

Като безумната закана
на Бог злопааметен, злорад,
крила отпуща вечер ранна
над моя скръбен виноград.

Пристъпят мълком сенки строги
и с тях пристъпя странно сам
часът на черните итоги -
на разкаяние и срам...

Де мойта свежа, росна зелен,
де грозда, в късен зной налян? -
Ах, моят труд бе труд безцелен
и блян безплоден - моят блян!

И де сега сърце да скрия,
де сетен плам да приютя?
- Далече тътне лиха сприя
и дебне в мрака, дебне - Тя!...

Изминал пътя през лъките
на Любовта и Радостта,
незнайна власт ме в мрак покити,
аз бродя в гибелни места.

Аз тръпна в огнена замая
като прокудена лъча,
къде съм - диря и не зная,
къде съм - гасна и мълча.

А през запрещените стволи
из неприютни глъбини
залутан стон за милост моли
и в неповолен грях вини.

То сякаш горко запленена,
далече в глъхналия лес,
звъни душата на Verlain'a:
“dis qu'as-tu fais de ta jeunesse!”

Назад, през сънища стъмени,
аз впивам взор неутолен -
неутолен и блед пред мене
въстава моя минал ден.

И нечий глас през сълзи пита:
защо меда е неизпит,
защо е скръбна Афродита,
а в прах покитен твоя щит?

Нима затуй над теб звучаха
тръби на свят и светъл грях
и ти бе ту невинност плаха,
ту лих борец, ту строг монах,

та днес пред самата провала,
да разумееш с горка жал,
че аз в Живота съм те звала,
а ти си сам Смъртта избрал...

- Живях в заключени простори,
в неумолима пустота,
и в мойта повест се повтори
на някой Люне повестта.

Скверниха нищи мойто знаме,
враг - мойта девствена земя,
а над мощта и гордостта ми
измамна слава се надсмя.

И ето, свел очи, в които
безумна пропаст се вдълба,
с последен жар в сърце разбито
аз шъпна пламенна молба:

Царице, спях до твоите кули -
прати ми в презнощ вихрен стон,
кат бледен лист да ме отбрули
от моя обезлистен клон.

ЛЕГЕНДА ЗА РАЗБЛУДНАТА ЦАРКИНЯ

Mon ame est une Infante...
Albert Samain

I

... И там, на тоя бряг пустинен,
от вечните води и милван, и терзан,
на вярна стража спрян, един чертог старинен,
един чертог зловещ виши безгласен стан.

В градините, мечта несмела замечтани,
трепти на страх и скръб отровната роса
и в мъртвата вода на мъртвите фонтани
оглеждат своя сън безсънни дървеса.

Стени и сводове спокойна тлен прояжда,
мъх, ситни нокти впил, колоните гнети,
и никой ведър час там радост не обажда,
че никой сребрен рог там празник не вести.

Понявга само в сън безсилен лъх появява,
и в трепета болнав на мигом сепнат стон
проеква тъмна жал по девствената слава
на някой овдовял и обезславен трон...

II

Кой изхлипа в пустошта
на замлъкналите зали?
Тишината ли пожали
свойта пръвна яснота?
Кой на кулата възлезна
и с копнеж ръце простре
към притихналата бездна
на неверното море?
Кой в градината стаи

дъх под черните заслони?
- Своя бряг луната гони
и безмълвие струи...

III

С болката на прималняло цвете
в пазвите на ранна хладина,
ден и нощ аз питам ветровете
и неверната луна:
странници, от път неуморени,
зрящи неизгледни далнини,
не узнахте ли дали над мене
нявга пак ще прозвъни
светлий глас на оня цар далечен,
който след притихнала тъга
в сън ми се яви и ми обрече
неизведени блага,
неизведени блага в страните,
дето ек пресреща всеки зов
и с венци нетленна пролет кити
всяка радост и любов.
Той склони над мен усмивка тиха,
но едва десница ми простря,
зли тъми ревниво го прикриха
в свойте ледени недра.
И дочух аз ласкав глас: бъди ми
вярна - и при теб в уречен час,
минал през моря неизбродими,
пак ще се завърна аз!
Де е той? - Аз чакам оттогава,
аз горя в пожар неугасим -
ту искра сърце ми озарява,

ту мрачи го мътен дим -
и кога в очи ми той възлезне,
мойта скръб безпаметно се рве
в бездните на сладости възмездни,
дето я Грехът зове.

IV

- “Витае трета нощ над водната пустиня
и мрачните скали отекват странен тътен,
за прилив иде час, а ти все бдиш, царкиньо,
и твоят взор гори, от сладен дим помътен.

Дойди и разстели коса дълбокорунна
на моите колена - привел чело над тебе,
аз кротко ще пристъпя със лютна среброструнна
великата ти скръб пред незаслужен жребий.

Загледано към нас през сплетените клони,
небето ще разкрий предвечната си слава
и твоята звезда несетно ще отрони
то в тихото море на тихата забрава.

Чуй горката молба на своя паж, царкиньо,
отпада дивен взор, от сладен дим помътен -
витае трета нощ над водната пустиня,
а мрачните скали отекват странен тътен.”

V

И когато завърши тринощното бдение,
и умора прекърши лилейна снага,
час безумен настава за черни падения,
че потърсва забрава надвластна тъга.

Снела скъпия пояс на румена девственост,
тя пристъпя несвоя, с безтрепетен взор
из чертога заспал и нелепо тържествена
слиза в мрачните зали на мрачен позор.

Тя жаднее - и в мрака, под сводове каменни,
дето властно я чака препълнен потир,
гръд обнажила, броди и в пориви пламенни
рой презрени нероди привиква на пир.

Като мухи зловонни над блатните пясъци
из притулни притони стълпяват се те,

кръвно вино подклажда нестройните крясъци
и греховната жажда неспирно расте.

Утолено догаря тринощно страдание,
че прегръдки разтваря тя с огнена лъст -
през очите ѝ греят тревожни сияния,
но ликува над нея наситена Мъст.

VI

Бурята стръвно изхвъркна
из своите подводни гнезда,
едва затрептяла звезда
в облаци черни помръкна -
пламък и гръм небеса разлюляха...
- Аз пих сладостта на упойни тревии...
“Плаха царкиньо, заспи, забрави -
заспи, забрави!”

Бурята огнено жали
над тебе и твоя позор,
не чуваш ли в хиляден хор

мощни вълни заридали -
ридаят те с твоята мъка несдържна...
- Аз пих сладостта на упойни треви
и мракът чрез мен светлините надви...
“Тъжна царкиньо, заспи, забрави -
заспи, забрави!”

Бяла вълна ще отмие
следите на черната сласт -
и нова, неведома власт
утринна шир ще открие
пред взора на твоята бодрост победна...
- Не чакам ни мир, ни утеха, уви!
“Бедна царкиньо, аз плача - заспи, забрави, -
заспи, забрави!”

VII

В предели потайни, в чертог запустял -
сянка на смъртна печал.
Там плаха царкиня от здрач до зори
в плахи надежди гори.
Оглежда се трепетно в нейния взор
морски безбрежен простор
и в него проблясват през тънка мъгла
мачти и стройни весла.

VIII

Денят издига златен щит
над умирените води.
Тъмните слънце победи
и с много сълзи е отмит

позорний спомен в морна память...

Как властно погледа примамят
безбрежни морски ширини
и в безметежна яснота
потръпват волните вълни -
о, как е светло след скръбта,
която в буря се изплака!

С невинен смях сърцето чака
дори и смътния мираж
на бели корабни платна,
които в синя далнина
ще зърне влюбения паж
и вест желана ще прошъпне...
Царкинята в надежди тръпне!...

IX

И ето - отново три деня в растяща тревога
безцелно изнизваха своите болни лъчи,
и ето - отново над нея, печална и строга,
последната нощ се надвеси...

- Морето мълчи.

О, радост жадувана, радост сънувана, де си?

- Морето бездушно мълчи.

Умора надмогва безсилните свилни ресници,
дим мътен пребулва изгрели за радост очи
и смъртно встревожени вечерни птици
пищят пред незрими завеси...

- Морето мълчи.

О, смърт усмирителна, смърт утешителна, де си?

- Морето бездушно мълчи.

Х

Мълчи, а светлий бряг застила черна тиня.
Назрели за греха, кълтят греховни бездни,
витае трета нощ над водната пустиня
и блудна мрачина гаси венците звездни.

**НЕПЕЧАТАНИ
СТИХОТВОРЕНИЯ**

И ВСЕ с надежда бяха дървесата
лъчи над тях ден слънчев да пророни,
но в тъмна нощ бе празник в небесата
и сняг обсипа голите им клони.

Замлъкнаха те, в горка скръб замрели,
под бремето на новите одежди -
на бляновете в сетний час съзрели
безплодъето на своите надежди.

ОБИЧАМ да гледам през тъмните гранки
на кротко склонени под мен дървеса
как мълком разстилат се нощните сянки
по плувнали в жар небеса...

И трепетно вслушан в мълвата потайна
на рано-ранилите плахи звезди
да чакам ответ на великата тайна,
която душата ми в мрак обгради.

И дълго да роня във нощните скути
сълзи за отминали в път красоти,
сълзи за молитвите свои нечути
и рано умрели мечти.

РАЗЯЖДА гърдите ми кървава рана,
отпуцат се в немощ ръце...
А в целия свят ти едничка остана
най-скъпа за мойто сърце...

Дойди, успокой ме, дойди - утеши ме,
нерадостен път ме сломи;
сияние дневно е твоето име,
а моето - нощни тъми...

Живота бездушен ме люто измами,
крилата ми светли скова
и с клетви и вопли сред пропастни ями
наведох аз горда глава.

А някога слънчевий блясък обичах,
сънувах победни борби
и в страстно безумье се страстно увличах
сред екнали бойни тръби.

Но рано сподвиха ме скърби без име,
нерадостен път ме сломи;
дойди - успокой ме, дойди - утеши ме,
ден дай ми в среднощни тъми.

Че зее в гърдите ми кървава рана,
отпуцат се в немощ ръце,
а в целия свят ти едничка остана
най-скъпа за мойто сърце.

СЪНЯТ НА ГЕРОЯ

Врагът отстъпи, млъкнаха гърмежи,
димът вечерний ветрец разпиле,
очите морни сладък сън замрежи
и пак утихна бойното поле.

И той задряма в миг и засънува,
на своята пушка наклонил глава,
и стори му се майка си че чува,
че му нашепва сладостни слова:

- Не бой се, сине мой, от враговете,
макар и в боя ти да паднеш пръв -
за отмъщение роден край зове те
пет века ръсен със невинна кръв.

Ако загинеш - загини достоен,
ако се върнеш, знай, че цял народ
ще слави вечно своя верен воин,
за него сложил своя млад живот!

Тя пак замлъкна. Той простря десница
да я прегърне - но за миг откри
очи - в небето грееше денница
и сипваха се румени зари.

Тръбите пак тревога затръбиха...
И стана бодър, и в ужасний бой
падна на устни със усмивка тиха,
тъй както пада всеки смел герой.

СКРИТИ ВОПЛИ

НОЩ КЪМ СОЛУН

Пак тъй жадувана нощта се върна
и с майчин шепот и милувки свежи
съзва на отдих морните войници
и жалбите им с кротък здрач замрежи.

Заглъхна Удово, където много
стоманни сили през деня кълтеха,
снегът на север почерня безмълвно
и сънищата звезден път поеха.

И в схлупената, обгорена хижа -
чер знак на лихата стихия бранна -
ний двама с него пак укрихме своята
умора, в служба на дълга набрана.

Но край огнището у нас отново
припламна жаждата неутолима -
да си възвърнем с виното и мрака
това, що властно ни денят отнима.

И загрубелите ръце не спряха
да пълнят чашите - налей! наздраве! -
додето яснолик възторг в сърца ни
последен тъмен вопъл не сподави.

Поде се сплетен разговор, когато
отекват скъпи тайни гласовете
и в всеки девствен въздъх на душата
сълза от светла скръб проляна свети.

Той спомни нягашна любов в Женева,
аз - своя бурен и отвъргнат полет,
а после писахме... “мисли за мене”
...”не спомняй нашата далечна пролет!”

Когато той задряма, аз възлязох
на хълма над стаените землянки
и дълго слушах Вардар да нашепва
на милосърдните среднощни сянки

за тъмнините на нощта вековна,
за бликналия ден в тоз край неволен
и за настръхналата бъдна среща
на двата вражи вихъра пред Солун...

ПРИИЖДАТ, ВРЪЩАТ СЕ...

*Dis-moi, dis-moi guerirai-je
De ce qui est dans mon coeur...*

Francis Jammes

Прииждат, връщат се, шумят като разлените вълни
на възбунено море, пияно от несдържната си мощ -
под тежките им стъпки сякаш морната земя звъни,
тук всеки ден е ден без отдых, безсънна - всяка нощ.

Кои са те? - Безименни - и ти безимен между тях
потъваш в жалбите им глъхнали и в грубите им
веселби -
и чакаш примирено празника на кървавия смях,
когато и над твоя свят съдбата мрак ще протръби.

И как е странно в грохота на тоя вихър лих,
където всички са един и всеки все пак - сам,
да си припомниш, да пришъпнеш някой плачещ стих
из кротките елегии на Francis Jammes.

22 февруари 1916 г. Към Солун

СТАРИЯТ БИВАК

на Д. Т. Калфов

Някога ний бяхме там отвъд -
в оня тих и слънчев край, одето
Струма морна от далечен път,
праща първи поздрав на морето.

Там сред плодната зеленина
на лъки, от златен зной горени,
спомняха разгромната война
само хижите обезлюдени.

И от призори до първи сън
стъпките на рой сурови войни,
като тежък непрестанен звън,
тръпнеха сурови и нестройни.

Всеки завой там ни бе познат,
всеки кът - тъй горестно възлюбен,
сякаш всеки - в този малък свят
бе намерил своя свят изгубен...

Но един и в сън нечакан час
нашия притихнал сън разсече -
тръгнахме... нощта бе пак пред нас,
ясний ден - тъй блед и тъй далече.

(Помня, че през тази нощ на юг
странна скръб вещаеше луната
и при всеки стон и всеки звук
звънка бе и плаха тишината.)

Ето ни сега на други бряг...
Друг - брегът, съдбата - все еднаква...
Близката долина лъха мрак
и дъждът, скърбящ и тих, потраква

по палатките... Аз пак съм сам
и мечта тъжовна ме увлича
в стария бивак, пустинно ням,
който в тази тежка нощ прилича

на едно сърце... Къде са те -
смелите ръце, гърди железни?...
Бурен в знойните лъки расте
и в безименна забрава чезне

споменът за оня слънчев кът,
дето жадните за радост тиха
в дни на много кръв и много смърт
мирен сън и мирни скърби пиха...

ТИХА ПОБЕДА

Денят за труд е отреден,
за сласт и мирен сън - нощта,
а що е нощ и що е ден
за нас, изгнани из света?

Сурова вярност на дълга
смени живота пъстролик
и сля се радост и тъга,
сроди се малък и велик.

Вървим под тежките крила
на буреносна, мощна бран
и върху хиляди чела
чер жъртвен кръст е начертан.

Но няма мраз да заледи
топлик жадуващия кълн,
нито ще трепне пред беди
обуреваемият чълн.

Че светли тайни дух прозря
и аз обикнах тоя път,
по който земните недра
тъй властно мамят и зоват.

- Ти наш си, твоят дълг
е дълг на хрупкавия злак -
в земята майка опознал,
при нея да се върне пак.

Венци от слънчеви цветя

в долини слънчеви плете
и в кротък унес чака тя
да дойде нейното дете.

- Дойди, но с подвиг увенчай
ти своята брenna суета
и нека бъде твоят край
една усмихната мечта!

Ноще, тъй светло примирен,
аз гледам звездния покров
и тихом се струи над мен
и крепне земната любов.

Разстлала се е ясна шир
и в нея странникът недраг
след много бури най-подир
намира своя роден бряг.

Там родни сенки с родна реч
посрещат брата и сина,
а нейде гордо и далеч
плющят победни знамена!...

ЕДИН УБИТ

Той не ни е вече враг -
живите от враговете
бурна ги вълна помете
нейде към отсрещний бряг.

Ето, в хлътналия слог
легнал е спокойно бледен
с примирена скръб загледан
в свода ясен и дълбок.

И по сивата земя,
топлена от ласки южни,
трепкат плахи и ненужни
с кръв напръскани писма.

Кой е той и де е бил?
Чий го зов при нас доведе,
в ден на вихрени победи
да умре непобедил?

Клета майчина ръка,
ти ли го в неволя черна
с думи на любов безмерна
утеши и приласка?

Смешна жал, нелепа жал,
в грохотно, жестоко време!
Не живот ли да отнеме
той живота свой е дал?

И нима под вражи стяг
готвил е за нас пощада? -
Не, той взе що му се пада,
мъртвият не ни е враг!

СИРОТНА ПЕСЕН

Ако загина на война,
жал никого не ще попари -
изгубих майка, а жена
не наидох, нямам и другари.

Ала сърце ми не скърби -
приневолен живя сирака
и за утеха, може би,
смъртта в победа ще дочака.

Познавам своя път нерад,
богатствата ми са у мене,
че аз съм с горести богат
и с радости несподелени.

Ще си отида от света -
тъй както съм дошъл бездомен,
спокоен като песента,
навяваща ненужен спомен.